

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

- **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2002/19/EÜ,
7. märts 2002,
elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise
kohta (juurdepääsu käsitlev direktiiv)
(EÜT L 108, 24.4.2002, lk 7)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/140/EÜ, 25. november 2009	L 337	37	18.12.2009

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
2002/19/EÜ,**

7. märts 2002,

**elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele
juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (juurdepääsu käsitlev
direktiiv)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eelkõige selle arti-
klit 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivis 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv ⁽⁴⁾) 4 on sätestatud reguleeriva raamistiku eesmärgid seoses ühenduse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega, kaasa arvatud paik- ja mobiiltelefoni- võrgud, kaabeltelevisioonivõrgud, maapealse ringhäälingu jaoks kasutatavad võrgud, satelliitvõrgud ja Internet, olenemata sellest, kas neid kasutatakse kõne, faksi, andmete või piltide edastamiseks. Loa selliste võrkude kasutamiseks võivad liikmesriigid olla andnud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivile 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) ⁽⁵⁾ 5 või varasemate reguleerivate meetmete kohaselt. Käesoleva direktiivi sätteid kohaldatakse nende võrkude suhtes, mille abil pakutakse üldkasutatavaid elektroonilisi sideteenuseid. Käesolev direktiiv hõlmab juurdepääsu ja vastastikuse sidumise korda teenusepakkujate vahel. Käesolev direktiiv ei loo kohustusi muude kui üldkasutatavate võrkude jaoks, välja arvatud juhul, kui juurdepääsu tõttu üldkasutatavale võrgule kohaldatakse nende suhtes liikmesriikide sätestatud tingimusi.
- (2) Elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühine reguleeriv raamistik ei hõlma sisuedastamisteenuseid, näiteks raadio- või teleülekan- nete sisupaketi pakkumist müügiks.
- (3) Mõistel „juurdepääs” on palju eri tähendusi ja seepärast tuleb nimetatud mõiste kasutamine käesolevas direktiivis täpselt määratleda, ilma et see piiraks mõiste kasutamist muudes ühen- duse meetmetes. Operaator võib olla asjaomase võrgu või sellega seotud vahendite omanik või rentida neid tervikuna või osaliselt.
- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/47/EÜ standardite kasutamise kohta televisioonisignaali- de edastamisel ⁽⁶⁾ ei näinud ette teatava konkreetse digitaaltelevisiooni ülekandesüsteemi kasutamist ega konkreetseid nõudeid teenusele ning seega avanes turul tegutsevatele ettevõtjatele võimalus omal algatusel sobivad süsteemid välja töötada. Euroopa turul tegutsevad ettevõtjad on Digital Video Broadcas-

⁽¹⁾ EÜT C 365 E, 19.12.2000, lk 215 ja EÜT C 270 E, 25.9.2001, lk 161.

⁽²⁾ EÜT C 123, 25.4.2001, lk 50.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 1. märtsi 2001. aasta arvamus (EÜT C 277, 1.10.2001, lk 72), nõukogu 17. septembri 2001. aasta ühine seisukoht (EÜT C 337, 30.11.2001, lk 1) ja Euroopa Parlamendi 12. detsembri 2001. aasta otsus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata). Nõukogu 14. veebruari 2002. aasta otsus.

⁽⁴⁾ EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33.

⁽⁵⁾ EÜT L 108, 24.4.2002, lk 21.

⁽⁶⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 51.

▼B

ting Groupi (DVB Grupp) abil välja töötanud rühma teleülekan- desüsteeme, mille ringhäälinguorganisatsioonid on kasutusele võtnud kogu maailmas. Euroopa Telekommunikatsiooni Standar- dite Instituut (ETSI) on kõnealused ülekanadesüsteemid standar- dinud ja nende põhjal on välja töötatud Rahvusvahelise Telekom- munikatsiooniliidu (ITU) soovitud. Digitaalses laiekraantelevi- sioonis on laiekraantelevisiooniteenuste ja -programmide puhul kaadri normformaad 16:9 ning nüüd on see kehtestatud liikmes- riikide turgudel nõukogu 22. juuli 1993. aasta otsusega 93/424/EMÜ perspektiivsete televisiooniteenuste Euroopas kasu- tuselevõtmise tegevuskava kohta. ⁽¹⁾

- (5) Avatud ja konkurentsile rajatud turul ei tohiks olla piiranguid, mis ei lase ettevõtjatel pidada omavahelisi läbirääkimisi juurde- pääsu ja võrkude vastastikuse sidumise tingimuste üle, eelkõige asutamislepingus sätestatud konkurentsieeskirjadega arvestavate piiriüleste lepingute puhul. Selleks et luua tõhusamalt toimiv, tõeliselt üleeuroopaline turg, mis toimib konkurentsinoete koha- selt ning mis pakub tarbijatele suuremat valikut ja konkurentsi- võimelisi teenuseid, peaksid ettevõtjad, kes saavad juurdepääsu või vastastikust sidumist käsitleva taotluse, sellised lepingud sõlmima kaubanduspõhimõtetest lähtuvalt ning pidama läbirääki- misi heas usus.
- (6) Turgudel, kus erinevused ettevõtjate läbirääkimisasendi tugevuses on jätkuvalt väga suured ja kus ühed ettevõtjad sõltuvad oma teenuste pakkumisel teiste ettevõtjate infrastruktuuridest, on otstarbekas luua raamistik, mis tagaks turu tõhusa toimimise. Kaubandusläbirääkimiste ebaõnnestumise korral peaksid liikmes- riikide reguleerivatel asutustel olema volitused, et tagada lõpptar- bijate huvides piisav juurdepääs ja vastastikune sidumine ning teenuste koostalitlusvõime. Eelkõige võivad nad tagada läbivü- henduvuse sellega, et kehtestavad proportsionaalsed kohustused nendele ettevõtjatele, kes kontrollivad juurdepääsu lõpptarbijatele. Kontroll juurdepääsuvõimaluste üle võib hõlmata lõpptarbijani viiva füüsilise ühenduse (paikse või mobiilse) omamist või kont- rolli selle üle ja/või võimalust muuta või tühistada lõpptarbija lõpp-punktile juurdepääsuks vajalik riigisisene number või riigi- sisesed numbrid. Selline olukord tekib näiteks juhul, kui võrguo- perator peaks põhjendamatult piirama lõpptarbijate võimalusi pääseda juurde Interneti-portaalidele ja -teenustele.
- (7) Kui siseriiklikud õigus- ja haldusmeetmed seovad juurdepääsu- või vastastikuse sidumise tingimused vastastikust sidumist taot- leva poole tegevusega, eriti tema investeeringutega võrgu infras- truktuuri, mitte aga pakutavate vastastikuse sidumise ja juurde- pääsuteenustega, võib see tekitada konkurentsimoonutusi ega pruugi seega olla kooskõlas konkurentsieeskirjadega.
- (8) Võrguoperaatorid, kes kontrollivad juurdepääsu oma klientidele, kasutavad selleks individuaalnumbreid või -aadresse avaldatud numbrite või aadresside vahemikust. Teised võrguoperaatorid peavad samuti suutma juhtida liikluse nende klientideni ja seega peavad olema võimelised siduma vastastikku võrke otse või kaudselt. Seepärast tuleks säilitada vastastikuse sidumise läbi- rääkimisi käsitlevad kehtivad õigused ja kohustused. Samuti on asjakohane säilitada kohustused, mis on varem sätestatud direk- tiivis 95/47/EÜ ja mille kohaselt teleteenuste levitamiseks üldka- sutatavad täielikult digitaalsed elektroonilised sidevõrgud peavad suutma pakkuda laiekraanformaadis teleteenuseid ja -programme, et kasutajad saaksid neid programme vastu võtta selles formaadis, nagu need on edastatud.
- (9) Koostalitlusvõime on lõpp-kasutajatele kasulik ja see on käesole- va reguleeriva raamistiku oluline eesmärk. Koostalitlusvõime tugevdamine on riigi reguleerivate asutuste üks eesmärke käes-

⁽¹⁾ EÜT L 196, 5.8.1993, lk 48.

▼B

oleva raamistiku kohaselt, millega on ette nähtud ka see, et komisjon avaldab elektroonilise side ühtlustamise aluseks oleva standardite ja/või spetsifikaatide loetelu, mis hõlmab teenuste pakkumist, tehnilisi liideseid ja/või võrgufunktsioone. Liikmesriigid peaksid toetama avaldatud standardite ja/või spetsifikaatide kasutamist ainult sel määral, kui see on hädavajalik teenuste koostalitlusvõime tagamiseks ja kasutajate valikuvabaduse suurendamiseks.

- (10) Konkurentsieskirjad üksi ei pruugi olla piisavad selleks, et tagada digitaaltelevisiooni alal kultuuriline mitmekülgus ja meediakanalite paljusus. Direktiiviga 95/47/EÜ nähti ette vastse digitaaltelevisioonitööstuse esialgne reguleeriv raamistik ning see raamistik, kaasa arvatud eelkõige kohustus pakkuda tingimusjuurdepääsu õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, tuleks säilitada, et tagada laia valiku programmide ja teenuste kättesaadavus. Tehnoloogia ja turu arengu tõttu on vaja need kohustused korrapäraselt läbi vaadata kas liikmesriikides nende siseriiklike turgude seisukohast või komisjonis ühenduse turu seisukohast eelkõige selleks, et määrata kindlaks, kas on põhjendatud kohustuste laiendamine uutele lüüsiledele, näiteks elektroonilistele programmijuhistele (*electronic programme guides* — EPG) ja rakendusliidestele (*application program interfaces* — API), sellisel määral, mis on vajalik, et tagada lõppkasutajate juurdepääs teatavatele digitaalsetele ringhäälinguteenustele. Liikmesriigid võivad kindlaks määrata need digitaalsed ringhäälinguteenused, millele tuleb tagada lõppkasutajate juurdepääs selliste õiguslike vahenditega, mida nad vajalikuks peavad.
- (11) Samuti võivad liikmesriigid lubada oma riigi reguleerival asutusel uuesti läbi vaadata kohustused seoses tingimusjuurdepääsuga digitaalsetele ringhäälinguteenustele, et teha turuanalüüsi abil kindlaks, kas oleks vaja tühistada või muuta tingimusi, mis on kehtestatud operaatoritele, kellel ei ole asjaomasel turul märkimisväärt turujõudu. Selline tühistamine või muutmine ei tohiks kahjustada lõppkasutajate juurdepääsu nendele teenustele ega tulemuslikku konkurentsi.
- (12) Selleks et tagada kehtiva korra järjepidevus ja vältida õiguslünka, tuleb tagada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiivi 97/33/EÜ (vastastikuse sidumise kohta telekommunikatsioonisektoris seoses universaalteenuse ja koostalitlusvõime tagamisega avatud võrgu pakkumise põhimõtete kohaldamise teel) ⁽¹⁾ artiklite 4, 6, 7, 8, 11, 12 ja 14 alusel kehtestatud juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega seotud kohustused, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/10/EÜ (avatud võrguteenuse kohaldamise kohta kõneside suhtes ja telekommunikatsiooni universaalteenuse kohta konkurentsitingimustele vastavas keskkonna) ⁽²⁾ 9 artikli 16 alusel kehtestatud erijuurdepääsuga seotud kohustused ning nõukogu 5. juuni 1992. aasta direktiivi 92/44/EMÜ (avatud võrguteenuse kohaldamise kohta püsiliinide suhte) ⁽³⁾ 10 alusel kehtestatud püsiliini edastusmahu pakkumist käsitlevad tingimused kantakse esialgu üle uue reguleeriva raamistiku alla ning vaadatakse viivitamata läbi, pidades silmas valitsevaid turutingimusi. Selline läbivaatamine peaks hõlmama ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määruse nr 2887/2000 (mis käsitleb eraldatud juurdepääsu kliendiliinil) ⁽⁴⁾ 11 reguleerimisalasse kuuluvaid organisatsioone.

⁽¹⁾ EÜT L 199, 26.7.1997, lk 32. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 98/61/EÜ (EÜT L 268, 3.10.1998, lk 37).

⁽²⁾ EÜT L 101, 1.4.1998, lk 24.

⁽³⁾ EÜT L 165, 19.6.1992, lk 27. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni otsusega nr 98/80/EÜ (EÜT L 14, 20.1.1998, lk 27).

⁽⁴⁾ EÜT L 366, 30.12.2000, lk 4.

▼B

- (13) Läbivaatamiseks tuleks kasutada konkurentsioiguse meetodikal põhinevat majanduslikku turuanalüüsi. Eesmärk on järk-järgult vähendada sektorispetsiifilisi eeskirju, samal ajal kui konkurents turul areneb. Menetlus võtab arvesse ka turul tekkivaid üleminekuprobleeme, näiteks probleeme, mis on seotud rahvusvahelise rändlusega ja töenäosusega, et tehnoloogia areng võib tekitada uusi kitsaskohti, ja mille puhul võib vajalikuks osutuda eelnev reguleerimine (näiteks lairibajuurdepääsuvõrkude alal). On tõenäoline, et konkurents areneb eri turuosades ja eri liikmesriikides eri kiirusega ning riikide reguleerivad asutused peaksid saama reguleerivaid kohustusi leebemaks muuta neil turgudel, kus konkurentsil on soovitud tulemusi. Tagamaks, et turul tegutsejaid koheldakse samasuguste asjaolude korral eri liikmesriikides samal viisil, peaks komisjon suutma tagada käesoleva direktiivi sätete ühtlustatud kohaldamise. Riigi reguleerivad asutused ja riigi asutused, kellele on usaldatud konkurentsiseaduste rakendamine, peaksid vajaduse korral koordineerima oma tegevust, et tagada kõige otstarbekama abinõu kohaldamine. Ühendus ja selle liikmesriigid on võtnud endale Maailma Kaubandusorganisatsiooni telekommunikatsiooni põhiteenuseid käsitleva lepingu alusel kohustusi seoses telekommunikatsioonivõrkude vastastikuse sidumisega ja neist kohustustest tuleb kinni pidada.
- (14) Direktiivis 97/33/EÜ on sätestatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjatele hulk kehtestatavaid kohustusi, näiteks läbipaistvus, mittediskrimineerimine, raamatupidamise lahusus, juurdepääs ja hinnakontroll (kaasa arvatud kuludele orienteeritus). Need võimalikud kohustused tuleks säilitada, kuid ülereguleerimise vältimiseks tuleks need kohustused kehtestada ka maksimumkohustuste tervikuna, mida võib kohaldada ettevõtjate suhtes. Selleks et täita rahvusvahelisi kohustusi või ühenduse õigusaktide sätteid, võib erandkorras osutuda otstarbekaks kehtestada juurdepääsu või vastastikuse sidumise kohustus kõigile turul tegutsevatele ettevõtjatele, nagu on praegu tehtud digitaaltelevisioniteenuste tingimusjuurdepääsusüsteemide puhul.
- (15) Konkreetse kohustuse kehtestamine märkimisväärse turujõuga ettevõtjale ei eelda täiendavat turuanalüüsi, vaid põhjendust selle kohta, et kõnealune kohustus on otstarbekas ja vaadeldava probleemiga võrreldes proportsionaalne.
- (16) Juurdepääsu- ja vastastikuse sidumise tingimuste, sealhulgas hindade läbipaistvus aitab muuta läbiraakimised kiiremaks, vältida vaidlusi ja annab turul tegutsevatele ettevõtjatele kindlustunde selle kohta, et teenuste pakkumise tingimused ei ole diskrimineerivad. Koostalitlusvõime tagamisel võib eriti oluliseks osutuda tehniliste liideste avatus ja läbipaistvus. Kui riigi reguleeriv asutus kehtestab kohustuse muuta teave avalikuks, võib ta täpsemalt määratleda ka teabe kättesaadavaks muutmise viisi, sealhulgas näiteks avaldamisviisi (paber kandjal ja/või elektrooniliselt), ja selle, kas teave on tasuline või ei, võttes seejuures arvesse asjaomase teabe laadi ja eesmarke.
- (17) Mittediskrimineerimise põhimõte tagab, et turujõuga ettevõtjad ei moonuta konkurentsi eelkõige juhul, kui tegemist on vertikaalselt integreeritud ettevõtjatega, kes pakuvad teenuseid ettevõtjatele, kellega nad konkureerivad, või järgneval turul.
- (18) Raamatupidamise lahusus võimaldab muuta sisemised ülekandehinnad nähtavaks ja seega saavad riigi reguleerivad asutused vajaduse korral kontrollida mittediskrimineerimise kohustuse täitmist. Seoses sellega avaldas komisjon 8. aprillil 1998. aastal soovitus 98/322/EÜ vastastikuse sidumise kohta liberaliseeritud telekommunikatsiooniturul (2. osa: raamatupidamise lahusus ja kuluarvestus).⁽¹⁾

⁽¹⁾ EÜT L 141, 13.5.1998, lk 6.

▼B

- (19) Juurdepääsu võimaldamine võrgu infrastruktuurile võib olla põhjendatud konkurentsi suurendamise vahend, kuid riigi reguleerivad asutused peavad tasakaalustama infrastruktuuri omaniku õigused kasutada oma infrastruktuuri enda huvides ja teiste teenuseosutajate õigused kasutada vahendeid, mis on olulised konkureerivate teenuste pakkumiseks. Kui operaatoritele kehtestatakse kohustus võtta arvesse põhjendatud taotlusi, mis käsitlevad juurdepääsu võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele, võib sellised taotlused tagasi lükata ainult objektiivsete kriteeriumide põhjal (näiteks tehniline teostatavus või vajadus säilitada võrgu terviklikkus). Juurdepääsu andmisest keeldumise puhul võib kannataja pool esitada asja lahendamiseks direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklites 20 ja 21 nimetatud vaidluste lahendamise korras. Kui operaatorile on kehtestatud juurdepääsu võimaldamise kohustus, ei või nõuda, et ta pakuks muud liiki juurdepääsu, mida ta ei ole volitatud pakkuma. Kui riigi reguleerivad asutused kehtestavad juurdepääsu võimaldamise kohustuse, mis suurendab lühiajaliselt konkurentsi, ei tohiks vähendada konkurentide stiimulit investeerida alternatiivsetesse vahenditesse, mis tagaks tihedama konkurentsi pikemas perspektiivis. Komisjon on avaldanud teatise konkurentsieskirjade kohaldamise kohta telekommunikatsioonisektori juurdepääsukokkulepete suhtes, ⁽¹⁾ milles käsitletakse nimetatud teemasid. Riigi reguleerivad asutused võivad kehtestada tehnilisi ja töötingimusi kohustusliku juurdepääsu pakkujatele ja/või selle kasutajatele ühenduse õigusaktide kohaselt. Tehniliste standardite kehtestamine peaks olema eelkõige kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiviga 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehniliste standardite ja normide kohta käiva teabe ning infoühiskonna teenuste eeskirjade esitamise kord. ⁽²⁾
- (20) Hinnakontroll võib osutada vajalikuks, kui turuanalüüs näitab, et konkurents konkreetset turul ei ole tulemuslik. Reguleeriv sekkumine võib olla suhteliselt leebe, näiteks kohustus, et operaatorivaliku hinnad oleksid mõistlikud, nagu on sätestatud direktiivis 97/33/EÜ, või märgatavalt rangemad, näiteks kohustus, et hinnad oleksid kuludele orienteeritud, õigustamaks täielikult asjaomaseid hindu, kui konkurents ei ole piisavalt tihe, et vältida liiga kõrgeid hindu. Eelkõige peaksid märkimisväärse turujõuga operaatorid vältima hindade kokkusurumist, mille korral ei ole erinevus nende tarbijahindade ja samasuguste teenuste jaemüügiga tegelevatelt konkurentidelt nõutavate vastastikuse sidumise tasude vahel piisav, et tagada püsiv konkurents. Kui riigi reguleeriv asutus arvutab välja käesoleva direktiivi alusel kohustusliku teenuse loomisega kaasnevad kulud, on otstarbekas arvestada mõistliku kasumi saamisega kasutatud kapitalilt, kaasa arvatud kulutused tööjõule ja ehituskulud, ning kohandada vajaduse korral kapitali väärtust, et see kajastaks varade väärtust ja tegevuse tõhusust kõnealusel ajal. Kulude tagasiteenimise meetod peaks olema kooskõlas oludega ning võtma arvesse vajadust suurendada tõhusust ja püsivat konkurentsi ning võimalikult suurendada tarbijate kasu.
- (21) Kui riigi reguleeriv asutus kehtestab kohustuse rakendada hinnakontrolli toetamiseks kuluarvestussüsteem, võib ta võtta endale iga-aastase auditeerimiskohustuse, et tagada kõnealuse kuluarvestussüsteemi järgimine eeldusel, et asutuses on olemas piisava väljaõppega töötajad, või nõuda, et auditi teostaks mõni muu asjaomasest operaatorist sõltumatu pädev asutus.
- (22) Teabe avaldamine liikmesriikides tagab, et turul tegutsevad ettevõtjad ja tõenäolised uued turuletulijad mõistavad oma õigusi ja kohustusi ning teavad, kust leida asjakohast üksikasjalikumate teavete. Teabe avaldamine riigi ametlikus väljaandes aitab teistest liikmesriikidest pärit huvilistel leida asjakohast teavet.

⁽¹⁾ EÜT C 265, 22.8.1998, lk 2.

⁽²⁾ EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37. Direktiivi on muudetud direktiiviga 98/48/EÜ (EÜT L 217, 5.8.1998, lk 18).

▼B

- (23) Üleeuroopalise elektroonilise side turu tõhususe ja toimivuse tagamiseks peaks komisjon kontrollima lõppkasutajate jaoks kehtestatava hinna määramisel arvessevõetavaid tasusid ja avaldama sellekohase teabe.
- (24) Elektroonilise side turu ja sellega seotud infrastruktuuri areng võib kahjustada keskkonda ja maastikku. Seetõttu peaksid liikmesriigid kõnealust tegevust jälgima ja võtma vajaduse korral meetmeid kahjuliku mõju võimalikuks vähendamiseks vajalike asutustega sõlmitavate asjakohaste lepingute või muude vahendite abil.
- (25) Ühenduse õigusnormide õigeks kohaldamiseks peab komisjon teadma, milliseid ettevõtjaid peetakse märkimisväärset turujõudu omavaks ja millised kohustused on riigi reguleerivad asutused turul tegutsevatele ettevõtjatele kehtestanud. Seepärast on lisaks kõnealuse teabe avaldamisele liikmesriigis vaja, et liikmesriigid saadaksid selle teabe komisjonile. Kui liikmesriigid peavad saatma teabe komisjonile, võivad nad seda teha elektrooniliselt, võttes arvesse kokkulepitud tõendamiskorda.
- (26) Tehnoloogia ja turu arengu tempot arvesse võttes tuleks käesoleva direktiivi rakendamine kolme aasta jooksul alates selle kohaldamiskuupäevast läbi vaadata, et teha kindlaks, kas direktiiv vastab seatud eesmärkidele.
- (27) Käesoleva direktiivi kohaldamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta direktiivile 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused. (1)
- (28) Kavandatud meetme eesmärki, milleks on elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise reguleerimise ühtlustatud raamistiku loomine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada meetme ulatuse ja tagajärgede tõttu ning seepärast on nimetatud eesmärki parem saavutada ühenduse tasandil — ühendus võib võtta meetmeid asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõtte kohaselt. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuspõhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

REGULEERIMISALA, EESMÄRK JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisala ja eesmärk

1. Käesolev direktiiv ühtlustab direktiivis 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) sätestatud raamistikus viisi, millega liikmesriigid reguleerivad elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikust sidumist. Eesmärk on luua siseturu põhimõtetega kooskõlas olev võrkude ja teenuste pakkujate vahelisi suhteid reguleeriv raamistik, millega saavutatakse püsiv konkurents, elektrooniliste sideteenuste koostalitlusvõime ja tarbijate kasu.

2. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse operaatorite ja nende ettevõtjate õigused ja kohustused, kes taotleavad juurdepääsu operaatorite võrkudele ja nende võrkudega seotud vahenditele ja/või vastastikust sidumist nendega. Direktiivis sätestatakse riikide reguleerivate asutuste eesmärgid seoses juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega ning kehtestatakse kord tagamaks, et riikide reguleerivate asutuste kehtestatud kohus-

(1) EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

▼B

tused vaadatakse läbi ja vajaduse korral tühistatakse, kui soovitud eesmärgid on saavutatud. Käesolevas direktiivis ei tähenda juurdepääs lõppkasutajate juurdepääsu.

*Artikkel 2***Mõisted**

Käesoleva direktiivi kohaldamisel kehtivad direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 2 esitatud mõisted.

Kasutatakse ka järgmisi mõisteid:

▼M1

a) *juurdepääs* — vahendite ja/või teenuste kättesaadavaks tegemine teistele ettevõtjatele määratletud tingimustel kas ainuõiguse alusel või mitte, eesmärgiga pakkuda elektroonilisi sideteenuseid, sealhulgas kui neid kasutatakse infoühiskonna teenuste või ringhäälingu-sisuteenuste osutamiseks. Muu hulgas hõlmab see järgmist: juurdepääs võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele, millega võib kaasna seadmete ühendamine paiksete või mittepaiksete vahenditega (eelkõige hõlmab see juurdepääsu kliendiliinile ning kliendiliini vahendusel teenuste osutamiseks vajalikele vahenditele ja teenustele); juurdepääs füüsilisele infrastruktuurile, sealhulgas hoonetele, kaablikanalisatsioonile ja mastidele; juurdepääs vajalikele tarkvarasüsteemidele, sealhulgas kasutuse tugisüsteemidele; juurdepääs eeltellimise, teenuste osutamise, tellimise, tehnilise hoolduse ja remondi taotluste ning arvelduse teabesüsteemidele või andmebaasidele; juurdepääs numbrite transleerimisele või samaväärset funktsiooni pakkuvatele süsteemidele; juurdepääs paiksetele ja mobiiltelefonivõrkudele, eelkõige rändluseks; juurdepääs digitaalteleviiooni-teenuste tingimusjuurdepääsu süsteemidele; juurdepääs virtuaalvõrguteenustele;

▼B

b) *vastastikune sidumine* — ühe ja sama ettevõtja või eri ettevõtjate kasutatavate üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude füüsiline ja loogiline ühendamine, mis võimaldab ühe ettevõtja tarbijatel suhelda sama või muu ettevõtja tarbijatega või kasutada teise ettevõtja osutatavaid teenuseid. Teenuseid võivad osutada asjaomased isikud või muud isikud, kellel on juurdepääs võrgule. Vastastikune sidumine on spetsiifiline juurdepääsu liik, mida kasutatakse üldkasutatava võrgu operaatorite vahel;

c) *operaator* — ettevõtja, kes pakub või kes on volitatud pakkuma üldkasutatavat sidevõrku või sellega seotud vahendeid;

d) *laiekraanteleviiooniteenus* — teleteenus, mis koosneb osaliselt või täielikult sellistest programmidest, mis on toodetud ja toimetatud näitamiseks täiskõrguses laiekraanformaadis. Laiekraanteleviiooni-teenuste normformaad on 16:9;

▼M1

e) *kliendiliin* — füüsiline ahel, mis ühendab sidevõrgu lõpp-punkti jaotajaga või samaväärse vahendiga üldkasutatavas paikses elektroonilises sidevõrgus.

▼B

II PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

*Artikkel 3***Juurdepääsu ja vastastikuse sidumise üldine raamistik**

1. Liikmesriigid tagavad, et ei kehtesta mingeid piiranguid, mis takistaksid sama liikmesriigi või eri liikmesriikide ettevõtjatel pidada omava-

▼B

helisi läbirääkimisi juurdepääsu ja/või vastastikuse sidumise tehnilisi ja kaubanduslikke aspekte käsitlevate kokkulepete üle kooskõlas ühenduse õigusnormidega. Juurdepääsu või vastastikust sidumist taotlev ettevõtja ei vaja luba, et tegutseda liikmesriigis, kus juurdepääsu või vastastikust sidumist taotletakse, kui ta ei osuta kõnealuses liikmesriigis teenuseid ega ole võrguoperaator.

2. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktii (¹) 16 artikli 31 sätete kohaldamist, ei säilita liikmesriigid õiguslikke ega haldusmeetmeid, mis kohustaksid operaatoreid juurdepääsu või vastastikuse sidumise lubamisel pakkuma eri ettevõtjatele samaväärsete teenuste korral erinevaid tingimusi ja/või millega kehtestatakse kohustusi, mis ei ole seotud tegelike juurdepääsu- ja vastastikuse sidumise teenustega, ilma et see piiraks direktiivi 2002/20/EÜ (loadirektiiv) lisas sätestatud tingimusi.

*Artikkel 4***Ettevõtjate õigused ja kohustused****▼M1**

1. Üldkasutatavate sidevõrkude operaatoritel on õigus ja direktiivi 2002/20/EÜ (loadirektiiv) artikli 4 kohast luba omavate teiste ettevõtjate taotluse korral ka kohustus pidada vastastikust sidumist käsitlevaid läbirääkimisi üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste osutamiseks, et tagada teenuste osutamine ja koostalitlusvõime kogu ühenduses. Operaatorid pakuvad teistele ettevõtjatele juurdepääsu ja vastastikust sidumist tingimustel, mis on kooskõlas riigi reguleeriva asutuse poolt artiklite 5, 6, 7 ja 8 sätete kohaselt kehtestatud kohustustega.

▼B

2. Digitaaltelevisiooniteenuste levitamiseks loodud üldkasutatavad elektroonilised sidevõrgud sobivad laiekraantelevisiooniteenuste ja -programmide levitamiseks. Võrguoperaatorid, kes võtavad vastu ja levitavad laiekraantelevisiooniteenuseid või -programme, säilitavad kõnealuse laiekraanformaadi.

3. Ilma et see piiraks direktiivi 2002/20/EÜ (loadirektiiv) artikli 11 sätete kohaldamist, nõuavad liikmesriigid, et ettevõtjad, kes saavad teiselt ettevõtjalt teavet enne juurdepääsu või vastastikuse sidumise korra üle peetavaid läbirääkimisi, läbirääkimiste ajal või pärast neid, kasutaksid kõnealust teavet ainult sel eesmärgil, milleks see on antud, ja peaksid alati kinni edastatud või salvestatud teabe konfidentsiaalsusnõudest. Saadud teavet ei edastata ühelegi kolmandale isikule, eelkõige teistele üksustele, tütarettevõtjatele ega partneritele, kellele selline teave võiks anda konkurentsieeliseid.

*Artikkel 5***Riigi reguleerivate asutuste volitused ja vastutus seoses juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega****▼M1**

1. Direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 8 osutatud eesmärkide saavutamiseks soodustavad riikide reguleerivad asutused kooskõlas käesoleva direktiivi sätetega piisavat juurdepääsu ja vastastikust sidumist ning teenuste koostalitlusvõimet ja vajaduse korral tagavad selle, täites oma kohustusi viisil, mis aitab kaasa tõhususele, püsivale konkurentsile, tõhusale investeerimisele ja innovatsioonile ning millest on lõppkasutajatel kõige rohkem kasu.

(¹) EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51.

▼ B

Ilma et see piiraks meetmeid, mida võib võtta märkimisväärse turujõuga ettevõtjate puhul artikli 8 kohaselt, võivad riikide reguleerivad asutused eelkõige:

- a) kui see on vajalik läbivõimenduse tagamiseks, kehtestada kohustusi ettevõtjatele, kes kontrollivad juurdepääsu lõppkasutajatele, kaasa arvatud põhjendatud juhtudel kohustus siduda oma võrgud vastastikku, kui need ei ole veel seotud;

▼ M1

- ab) põhjendatud juhtudel ja kui see on vajalik, kehtestada kohustusi ettevõtjatele, kes kontrollivad juurdepääsu lõppkasutajatele, et teha nende teenused koostalitlusvõimelisteks;

▼ B

- b) kui see on vajalik, et tagada lõppkasutajatele juurdepääs liikmesriigi määratletud digitaalsetele raadio- ja teleringhäälinguteenustele, kehtestada operaatoritele kohustus pakkuda juurdepääsu muudele I lisa II osas nimetatud vahenditele mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel.

▼ M1

2. Lõike 1 kohaselt kehtestatud kohustused on objektiivsed, läbi- paistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad ning neid rakenda- takse direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklites 6, 7 ja 7a sätes- tatud korras.

3. Seoses lõikes 1 nimetatud juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega tagavad liikmesriigid, et riigi reguleeriv asutus on volitatud sekkuma omal algatusel, kui see on põhjendatud, et tagada direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 8 sätestatud eesmärkide saavutamine kooskõlas käesoleva direktiivi sätetega ja direktiivi 2002/21/EÜ (raam- direktiiv) artiklites 6 ja 7 ning 20 ja 21 nimetatud korras.

▼ B

III PEATÜKK

OPERAATORITE KOHUSTUSED JA TURUANALÜÜSI KORD

*Artikkel 6***Tingimusjuurdepääsusüsteemid ja muud vahendid**

1. Liikmesriigid tagavad, et osutades tingimusjuurdepääsu abil ühen- duse kuulajatele ja vaatajatele digitaaltelevisiooni- ja -raadioteenuseid, kohaldatakse edastusvahenditest olenemata I lisa I osas sätestatud tingi- musi.

▼ M1

2. Pidades silmas turu ja tehnoloogia arengut, võib komisjon võtta vastu rakendusmeetmeid I lisa muutmiseks. Need meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, võetakse vastu vastavalt artikli 14 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenet- lusele.

▼ B

3. Olenemata lõike 1 sätetest võivad liikmesriigid anda oma riigi reguleerivale asutusele loa vaadata võimalikult kiiresti pärast käesoleva direktiivi jõustumist ja pärast seda korrapäraselt läbi käesoleva artikli kohaselt kohaldatavad tingimused, tehes selleks turuanalüüsi vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artikli 16 esimesele lõigule, et teha kindlaks, kas kohaldatavad tingimused tuleb säilitada või tuleb neid muuta või need tühistada.

Kui riigi reguleeriv asutus leiab turuanalüüsi tulemuste põhjal, et ühel või mitmel ettevõtjal ei ole asjaomasel turul märkimisväärset turujõudu,

▼B

võib kõnealune asutus nende operaatorite puhul tingimusi muuta või need tühistada direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklites 6 ja 7 nimetatud korras ainult sel määral, et:

- a) selline muutmine või tühistamine ei kahjusta lõpptarbijate juurdepääsu direktiivi 2002/22/EÜ (universaalteenuse direktiiv) artikli 31 kohaselt määratletud raadio- ja teleülekannetele ning ringhäälingukanalitele ja -teenustele ja
- b) selline muutmine või tühistamine ei kahjusta tulemuslikku konkurentsi turgudel, mis tegelevad:
 - i) digitaaltelevisiooni- ja -raadioringhäälinguteenuste jaemüügiga,
 - ii) tingimusjuurdepääsusüsteemide ja muude seotud vahenditega.

Isikutele, keda selline tingimuste muutmine või tühistamine mõjutab, teatatakse sellest piisavalt vara.

4. Käesoleva artikli kohaselt kohaldatavad sätted ei piira liikmesriikide võimalust kehtestada kohustusi seoses elektrooniliste programmijuhiste ning samasuguste loetelu- ja navigeerimisvahendite esitusviisiga.

▼M1**▼B***Artikkel 8***Kohustuste kehtestamine, muutmine ja tühistamine**

1. Liikmesriigid tagavad, et riigi reguleerivad asutused on volitatud kehtestama ►**M1** artiklites 9 kuni 13a ◀ kindlaksmääratud kohustusi.

2. Kui direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artikli 16 kohaselt tehtud turuanalüüsi tulemusena peetakse operaatorit konkreetset turul märkimisväärset turujõudu omavaks, kehtestavad riigi reguleerivad asutused vajaduse korral käesoleva direktiivi artiklites 9–13 sätestatud kohustused.

3. Ilma et see piiraks:

- ►**M1** artikli 5 lõike 1 ning artikli 6 ◀ sätete kohaldamist,
- direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklite 12 ja 13 sätete, direktiivi 2002/20/EÜ (loadirektiivi) lisa B osa tingimuse 7, mida kohaldatakse nimetatud direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt, direktiivi 2002/22/EÜ (universaalteenuse direktiiv) artiklite 27, 28 ja 30 ning ►**M1** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ (milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatusse kaitsset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatus ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv))⁽¹⁾ ◀ 17 asjaomaste sätete kohaldamist, kui need sätted sisaldavad kohustusi ettevõtjatele, kes ei ole märkimisväärse turujõuga ettevõtjad, või

— vajadust täita rahvusvahelisi kohustusi,

ei kehtesta riikide reguleerivad asutused artiklites 9-13 sätestatud kohustusi operaatoritele, keda ei peeta märkimisväärset turujõudu omavaks lõike 2 kohaselt.

▼M1

Kui riigi reguleeriv asutus kavatseb erandlike asjaolude korral kehtestada märkimisväärse turujõuga operaatoritele muid juurdepääsu ja vastastikuse sidumisega seotud kohustusi kui need, mis on sätestatud käesoleva direktiivi artiklites 9 kuni 13, esitab ta komisjonile sellekohase taotluse. Komisjon võtab täiel määral arvesse elektroonilise side

⁽¹⁾ EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37.

▼ M1

sektori Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud ameti (BEREC) ⁽¹⁾ arvamust. Komisjon otsustab vastavalt artikli 14 lõikele 2, kas lubada või keelata riigi reguleerival asutusel selliste meetmete võtmine.

▼ B

4. Käesoleva artikli kohaselt kehtestatud kohustused lähtuvad tähelestatud probleemi olemusest ning on direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 8 sätestatud eesmärges silmas pidades proportsionaalsed ja põhjendatud. Sellised kohustused kehtestatakse ainult pärast nimetatud direktiivi artiklite 6 ja 7 kohaselt peetud konsultatsioone.

5. Seoses lõike 3 esimese lõigu kolmanda taandega teatavad riigi reguleerivad asutused komisjonile otsustest kehtestada, muuta või tühistada turul tegutsevate ettevõtjate kohustusi direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 7 nimetatud korras.

*Artikkel 9***Läbipaistvuskohustus****▼ M1**

1. Riigi reguleerivad asutused võivad artikli 8 sätete kohaselt kehtestada vastastikuse sidumise ja/või juurdepääsuga seotud läbipaistvuskohustusi ja nõuda, et operaatorid muudaksid avalikuks teatava teabe, näiteks raamatupidamisandmed, tehnospetsifikaadid, võrgu omadused, pakkumis- ja kasutamistingimused, sealhulgas kõik tingimused, mis piiravad juurdepääsu teenustele ja rakendustele ja/või nende kasutamist, kui sellised tingimused on kooskõlas ühenduse õigusega liikmesriikides lubatud, ning hinnad.

▼ B

2. Eelkõige juhul, kui operaatoril on mittediskrimineerimiskohustusi, võivad riigi reguleerivad asutused nõuda, et operaator avaldaks standardpakkumise, mis oleks jagatud piisavalt eraldatud osadeks tagamaks, et ettevõtjad ei pea maksma vahendite eest, mis ei ole taotletud teenuse puhul vajalikud, ja mis sisaldaks asjaomaste pakkumiste kirjelduse komponentide kaupa vastavalt turuvajadustele ning asjakohased tingimused, kaasa arvatud hinna. Muu hulgas võib riigi reguleeriv asutus käesoleva direktiivi alusel kehtestatud kohustuste jõustamiseks nõuda standardpakkumiste muutmist.

3. Riigi reguleerivad asutused võivad kindlaks määrata, milline teave täpselt tuleb kättesaadavaks teha, kui üksikasjalik see peab olema ja kuidas see tuleb avaldada.

▼ M1

4. Olenemata lõikest 3 tagavad riigi reguleerivad asutused, et kui operaatoril on artikli 12 alusel kohustusi seoses juurdepääsuga hulgi-müügivõrgu infrastruktuurile, avaldatakse vähemalt II lisas sätestatud elemente sisaldav standardpakkumine.

5. Komisjon võib teha II lisas vajalikke muudatusi, et kohandada seda tehnoloogia ja turu arenguga. Need meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, võetakse vastu vastavalt artikli 14 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele. Käesoleva lõike sätete rakendamisel võib komisjoni abistada BEREC.

▼ B*Artikkel 10***Mittediskrimineerimiskohustus**

1. Seoses vastastikuse sidumise ja/või juurdepääsuga võib riigi reguleeriv asutus artikli 8 kohaselt kehtestada mittediskrimineerimiskohustusi.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1211/2009, millega luuakse elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ühendatud amet (BEREC) ja büroo.

▼B

2. Mittediskrimineerimiskohustused tagavad eelkõige selle, et operaator kohaldab samaväärseid teenuseid osutavate ettevõtjate suhtes samasuguste asjaolude korral samaväärseid tingimusi ja osutab teistele teenuseid ja teavet samadel tingimustel ja samasuguse kvaliteediga nagu enda või oma tütarettvõtjate või partnerite teenuste puhul.

*Artikkel 11***Raamatupidamise lahususe kohustus**

1. Vastastikuse sidumise ja/või juurdepääsuga seotud teatavate toimingute puhul võib riigi reguleeriv asutus artikli 8 kohaselt kehtestada raamatupidamise lahususe kohustusi.

Eelkõige võib riigi reguleeriv asutus nõuda, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja muudaks läbipaistvaks muu hulgas oma hulgihinnad ja ettevõtjasisesed ülekandehinnad, et tagada artikli 10 kohase mittediskrimineerimisnõude olemasolu korral selle täitmine või vajaduse korral vältida ebaõiglast ristsubsideerimist. Riigi reguleerivad asutused võivad sätestada kasutatava vormi ja raamatupidamismetoodika.

2. Läbipaistvus- ja mittediskrimineerimiskohustuste täitmise kontrollimise soodustamiseks on riigi reguleerivatel asutustel õigus nõuda, et vastava taotluse korral esitatakse raamatupidamisdokumendid, sealhulgas andmed kolmandatelt isikutelt saadud tulude kohta, ilma et see piiraks direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artikli 5 kohaldamist. Riigi reguleerivad asutused võivad avaldada teavet, mis toetaks avatud ja konkurentsile rajatud turgu, austades sealjuures siseriiklikke ja ühenduse eeskirju ärisaladuste kohta.

*Artikkel 12***Teatavatele võrguvahenditele juurdepääsu ja nende kasutamise kohustus**

1. Riigi reguleeriv asutus võib kooskõlas artikliga 8 kehtestada kohustusi, mille kohaselt operaatorid peavad tulema vastu põhjendatud taotlustele, mis käsitlevad juurdepääsu konkreetsetele võrguelementidele ja nendega seotud vahenditele või nende kasutamist, muu hulgas ka olukordades, kui riigi reguleeriv asutus leiab, et juurdepääsust keeldumine või samaväärse mõjuga põhjendamatud tingimused takistaksid püsiva, konkurentsile rajatud turu tekkimist jaemüügi tasandil või ei oleks need lõpptarbijate huvides.

Muu hulgas võib operaatoritele seada järgmisi kohustusi:

▼M1

a) võimaldada kolmandatele isikutele juurdepääs teatavatele võrguelementidele ja/või vahenditele, kaasa arvatud juurdepääs võrguelementidele, mis ei ole aktiivsed, ja/või eraldatud juurdepääs kliendiliinile, muu hulgas operaatori valiku ja/või eelvaliku ja/või abonendiliini edasimüügi pakkumise võimaldamine;

▼B

- b) pidada läbirääkimisi juurdepääsu taotlevate ettevõtjatega heas usus;
- c) mitte tühistada abivahenditele lubatud juurdepääsu;
- d) osutada kindlaksmääratud teenuseid hulgimüügi korras edasimüümiseks kolmandatele isikutele;
- e) võimaldada avatud juurdepääs tehnilistele liidestele, protokollidele ja muudele juhtivatele tehnoloogiatele, mis on virtuaalvõrguteenuste koostalitlusvõimeks tingimata vajalikud;

▼M1

f) pakkuda ühispainemist või muid seotud vahendite ühiskasutusviise;

▼B

- g) pakkuda lõppkasutajatele läbivteenuste koostalitlusvõime tagamiseks vajalikke teenuseid, sealhulgas taipvõrguteenuste ja mobiilvõrkude rändluse vahendeid;
- h) võimaldada juurdepääs kasutuse tugisüsteemidele või samalaadsetele tarkvarasüsteemidele, mis on vajalikud teenuste osutamisel õiglase konkurentsi tagamiseks;
- i) siduda võrke või võrgu abivahendeid omavahel;

▼M1

- j) pakkuda juurdepääsu seotud teenustele, nagu näiteks identifitseerimise, asukoha ja kohaloleku teenusele.

▼B

Riigi reguleerivad asutused võivad nende kohustustega siduda õiglust, mõistlikkust ja õigeaegsust käsitlevad tingimused.

▼M1

2. Kui riigi reguleerivad asutused kaaluvad lõikes 1 osutatud kohustusi, ja eelkõige kui nad hindavad kuidas sellised kohustused oleksid proportsionaalsed direktiivis 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) sätestatud eesmärkidega, võtavad nad eelkõige arvesse järgmiseid tegureid:

- a) konkureerivate vahendite kasutamise või paigaldamise tehniline ja majanduslik teostatavus, pidades silmas turusuundumuste tempot ja võttes arvesse asjaomase vastastikuse sidumise ja/või juurdepääsu laadi ja liiki, sealhulgas muude juurdepääsutoodete (näiteks juurdepääs kaablikanalisisatsioonile) teostatavust;

▼B

- b) kavandatava juurdepääsu pakkumise teostatavus võrreldes kasutatavate mahtudega;

▼M1

- c) vahendi omaniku esialgse investeeringu suurus, võttes arvesse tehtud riiklikke investeeringuid ja investeerimisega kaasnevaid riske;
- d) vajadus kaitsta konkurentsi pika aja jooksul, pöörates eelkõige tähelepanu majanduslikult tõhusale infrastruktuuril põhinevale konkurentsile;

▼B

- e) vajaduse korral asjaomased intellektuaalomandi õigused;
- f) üleeuroopaliste teenuste osutamine.

▼M1

3. Kui operaatorile kehtestatakse kohustus pakkuda juurdepääsu vastavalt käesoleva artikli sätetele, võib riigi reguleeriv asutus kehtestada vajaduse korral tehnilised või kasutustingimused, mida sellise juurdepääsu pakkuja ja/või selle kasutaja peavad täitma, et tagada võrgu normaalne töö. Konkreetsete tehniliste standardite või spetsifikatsioonide järgimise kohustus peab olema kooskõlas direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artikliga 17 kehtestatud standardite ja spetsifikatsioonidega.

▼B*Artikkel 13***Hinnakontrolli ja kuluarvestuse kohustused****▼M1**

1. Riigi reguleeriv asutus võib artikli 8 kohaselt kehtestada kulude katmise ja hinnakontrolliga seotud kohustusi, sealhulgas kuludele orienteeritud hindade kohustusi ja kuluarvestussüsteeme käsitlevaid kohustusi teatavat liiki vastastikuse sidumise ja/või juurdepääsu pakkumise puhul, kui turuanalüüs näitab, et tulemusliku konkurentsi puudumine võimaldaks asjaomasel operaatoril säilitada ülemäära kõrgeid hindu või hindu kokku suruda ja sellega lõpptarbijaid kahjustada. Selleks et julgustada operaatoreid tegema investeeringuid, sealhulgas järgmise põlvkonna

▼M1

võrkudesse, võtavad riigi reguleerivad asutused arvesse operaatorite investeeringuid ja võimaldavad neil otstarbekalt kasutatud kapitalilt mõistlikku kasumit saada, võttes arvesse kõiki riske, mis on omased eelkõige konkreetsele uuele investeerimisvõrgustiku projektile.

▼B

2. Riigi reguleerivad asutused tagavad, et kõigi lubatud kulukatmis-mehhanismide ja hinnametoodikate eesmärk on toetada tõhusust ja püsivat konkurentsi ning suurendada võimalikult tarbijate kasu. Seoses sellega võivad reguleerivad asutused võtta arvesse ka võrreldavatel konkureerivatel turgudel kehtivaid hindu.

3. Kui operaatoril on kohustusi seoses oma hindade orienteeritusega kuludele, täidab kõnealune operaator tõendamiskohustuse selle kohta, et tasud tulenevad kuludest, millele on lisatud mõistlik kasum tehtud investeeringutelt. Teenuste tulemusliku osutamise kulu arvutamiseks võivad riigi reguleerivad asutused kasutada kuluarvestusmeetodeid sõltumata sellest, milliseid meetodeid kasutab asjaomane ettevõtja. Riigi reguleerivad asutused võivad nõuda, et operaatorid esitaksid täielikud põhjendused oma hindade kohta ja nõuda vajaduse korral ka nende hindade korrigeerimist.

4. Riigi reguleerivad asutused tagavad, et kui kuluarvestussüsteemi rakendamine on hinnakontrolli toetamiseks kohustuslik, tehakse kuluarvestussüsteem üldsusele kättesaadavaks nii, et oleksid näha vähemalt peamised kategooriad, millesse kulud jaotatakse ja kulude omistamise eeskirjad. Kuluarvestussüsteemist kinnipidamist kontrollib pädev sõltumatu asutus. Kord aastas avaldatakse teatis sellest süsteemist kinnipidamise kohta.

▼M1*Artikkel 13a***Funktsioonipõhine eraldamine**

1. Kui riigi reguleeriv asutus jõuab seisukohale, et artiklite 9 kuni 13 alusel kehtestatud asjakohaste kohustustega ei ole suudetud saavutada tõhusat konkurentsi ning et teatud juurdepääsutoodete turgudega seoses on hulгимүүгикс pakkumisel tuvastatud märkimisväärsed ja püsivad konkurentsi-probleemid ja/või turutõrked, võib ta erandmeetmena ja artikli 8 lõike 3 teise lõigu sätete kohaselt kehtestada vertikaalselt integreeritud ettevõtjate kohustuse anda asjaomaste juurdepääsutoodete hulгимүүгикс pakkumisega seotud tegevus üle sõltumatule majandusüksusele.

See sõltumatu majandusüksus peab kõikidele ettevõtjatele, sealhulgas emattevõtja teistele majandusüksustele pakkuma juurdepääsutooteid ja -teenuseid samade tähtaegade ja tingimustega, sealhulgas samade hindade ja teenuse tasemega ning kasutades samu süsteeme ja protsesse.

2. Kui riigi reguleeriv asutus kavatses kehtestada funktsioonipõhise eraldamise kohustuse, esitab ta komisjonile ettepaneku, mis sisaldab:

- a) tõendeid, mis kinnitavad lõikes 1 osutatud riigi reguleeriva asutuse seisukohta;
- b) põhjendatud hinnangut, mille kohaselt on tõhusa ja püsiva infrastruktuuripõhise konkurentsi võimalus mõistliku aja jooksul väike või olematu;
- c) analüüsi seoses prognoositava mõjuga reguleerivale asutusele, ettevõtjale, eelkõige eraldatud ettevõtja tööjõule ning elektroonilise side sektorile tervikuna, ja kogu sektorisse investeerimise motivatsioonile, eelkõige pidades silmas vajadust tagada sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, ning mõjuga teistele sidusrühmadele, sealhulgas prognoositava mõjuga konkurentstile ning võimalike kaasnevate mõjudega tarbijatele;
- d) põhjenduste analüüsi, mis kinnitavad, et kõnealune kohustus on kõige tõhusam vahend tuvastatud konkurentsi-probleemide/-

▼ **M1**

turutõrgetega tegelemiseks võetavate parandusmeetmete jõustamiseks.

3. Meetme eelnõu peab sisaldama järgmisi osi:
 - a) eraldamise täpne laad ja tase, märkides eelkõige ära eraldiseisva majandusüksuse õigusliku seisundi;
 - b) andmed eraldiseisva majandusüksuse varade ning tema pakutavate toodete või teenuste kohta;
 - c) haldamise kord, millega tagatakse eraldiseisva majandusüksuse värvatavate töötajate sõltumatus, ning vastav tasustamise struktuur;
 - d) kohustuste täitmist tagavad eeskirjad;
 - e) eeskirjad, millega tagatakse töökorra läbipaistvus eelkõige teiste sidusrühmade jaoks;
 - f) täitmise tagamiseks ette nähtud järelevalveprogramm, kaasa arvatud iga-aastase aruande avaldamine.
4. Kui komisjon on vastavalt artikli 8 lõikele 3 meetme eelnõu kohta otsuse teinud, viib riigi reguleeriv asutus läbi juurdepääsuvõrguga seotud eri turgude kooskõlastatud analüüsi direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 16 sätestatud korras. Oma hinnangu alusel kehtestab, säilitab, muudab või tühistab riigi reguleeriv asutus kohustusi vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklitele 6 ja 7.
5. Ettevõtjale, kelle suhtes rakendatakse funktsioonipõhist eraldamist, võib kehtestada artiklites 9 kuni 13 sätestatud kohustusi igal konkreetsel turul, kus ta on vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklile 16 tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, või muid kohustusi, milleks komisjon annab loa vastavalt artikli 8 lõikele 3.

*Artikkel 13b***Vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolne vabatahtlik eraldamine**

1. Ettevõtjad, kes on vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklile 16 tunnistatud ühel või mitmel asjaomasel turul märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, teatavad riigi reguleerivale asutusele eelnevalt ja õigeaegselt, et riigi reguleeriv asutus saaks hinnata kavandatava teingu mõju, oma kavatsusest anda oma kohaliku juurdepääsuvõrgu varad või oluline osa neist üle teisele omanikule kuuluvale eraldiseisvale majandusüksusele või luua eraldiseisev majandusüksus, et pakkuda kõikidele jaeturul tegutsejatele, sealhulgas tema enda jaeüksustele, täiesti võrdseid juurdepääsutooteid.

Ettevõtjad teavitavad riigi reguleerivat asutust ka nimetatud kavatsuse mis tahes muutumisest ning eraldamisprotsessi lõpptulemusest.

2. Riigi reguleeriv asutus hindab kavandatava teingu mõju olemasolevatele direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) kohastele reguleerivatele kohustustele.

Selleks viib riigi reguleeriv asutus läbi juurdepääsuvõrguga seotud erinevate asjaomaste turgude kooskõlastatud analüüsi vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklis 16 sätestatud turuanalüüsi korrale.

Oma hinnangu alusel kehtestab, säilitab, muudab või tühistab riigi reguleeriv asutus kohustusi vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklitele 6 ja 7.

3. Juriidiliselt ja/või oma tegevuses eraldiseisvale majandusüksusele võib kehtestada artiklites 9 kuni 13 sätestatud kohustusi igal konkreetsel turul, kus ta on vastavalt direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artiklile 16 tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, või muid kohustusi, milleks komisjon annab loa vastavalt artikli 8 lõikele 3.

▼B

IV PEATÜKK

MENETLUSSÄTTED*Artikkel 14***Komitee**

1. Komisjoni abistab direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artikli 22 alusel loodud sidekomitee.
2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse selle artiklis 8 sätestatud.

▼M1

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artiklit 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

▼B*Artikkel 15***Teabe avaldamine ja juurdepääs sellele**

1. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiiviga hõlmatud ettevõtjatele kehtestatavad erikohustused avaldatakse ning määratakse kindlaks konkreetsed tooted/teenused ja geograafilised turud. Liikmesriigid tagavad, et kui ajakohastatud teave ei ole salajane ega sisalda ärisaladusi, on see avalikkusele kättesaadav kujul, mis tagab kõigile huvitatud isikutele hõlpsa juurdepääsu kõnealusele teabele.
2. Liikmesriigid saavad komisjonile koopia igasugusest sel viisil avaldatud teabest. Komisjon teeb kõnealuse teabe kättesaadavaks lihtsalt juurdepääsetaval kujul ja edastab selle vajaduse korral sidekomiteele.

*Artikkel 16***Teatamine**

1. Liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt artikli 18 lõike 1 teises lõigus nimetatud kohaldamiskuupäevaks riigi reguleerivad asutused, kes vastutavad käesolevas direktiivis sätestatud ülesannete täitmise eest.
2. Riigi reguleerivad asutused teatavad komisjonile, milliseid operaatoreid peetakse käesoleva direktiivi kohaldamisel märkimisväärset turujõudu omavaks ja millised kohustused on neile käesoleva direktiivi alusel kehtestatud. Komisjonile teatatakse viivitamata kõigist muudatustest, mis mõjutavad ettevõtjatele kehtestatud kohustusi, ja muudatustest seoses ettevõtjatega, keda mõjutavad käesoleva direktiivi sätted.

*Artikkel 17***Läbivaatamise kord**

Komisjon vaatab käesoleva direktiivi toimimise regulaarselt läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande esimene kord hiljemalt kolm aastat pärast artikli 18 lõike 1 teises lõigus nimetatud kohaldamistähtpäeva. Selleks võib komisjon nõuda liikmesriikidelt teavet, mis tuleb esitada asjatute viivitusteta.

▼B

Artikkel 18

Direktiivi ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid vastu ja avaldavad need hiljemalt 24. juuliks 2003. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad neid õigusnorme alates 25. juulist 2003.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või neid meetmeid ametlikult avaldades nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud siseriiklike õigusnormide teksti ja kõnealuste õigusnormide hilisemad muudatused.

Artikkel 19

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Ühenduste Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 20

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

I LISA

**ÜHENDUSE KUULAJATELE JA VAATAJATELE EDASTATAVATELE
DIGITAALTELEVISIOONI- JA -RAADIOTEENUSTELE JUURDE-
PÄÄSU TINGIMUSED**

**I osa. Tingimusjuurdepääsusüsteemide tingimused, mida kohaldatakse
artikli 6 lõike 1 kohaselt**

Seoses tingimusjuurdepääsuga ühenduse kuulajatele ja vaatajatele edastatavatele digitaaltelevisiooni- ja -raadioteenustele peavad liikmesriigid edastusvahenditest olenemata kooskõlas artikliga 6 tagama, et kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) ühenduse turu tingimusjuurdepääsusüsteemidel peavad olema tehnilised võimalused tulusaks edastuse juhtimiseks, võimaldades võrguoperaatoritel täielikult juhtida selliseid tingimusjuurdepääsusüsteeme kasutavaid teenuseid kohalikul või piirkondlikul tasandil;
- b) kõik tingimusjuurdepääsuteenuste operaatorid, kes osutavad digitaaltelevisiooni- ja -raadioteenustele juurdepääsu teenuseid ja kelle juurdepääsuteenustest sõltub see, kas edastajad jõuavad võimalike vaatajate või kuulajateni, peavad edastusvahenditest olenemata:
 - osutama kõigile ringhäälinguorganisatsioonidele ühenduse konkurentsiõigust järgides õiglaselt, mõistlikult ja diskrimineerimata tehnilisi teenuseid, mis võimaldavad teenuseoperaatorite hallatavate dekodeeritena varustatud vaatajatel ja kuulajatel vastu võtta ringhäälinguorganisatsioonide digitaalselt edastatavaid teenuseid,
 - pidama eraldi raamatupidamist oma tegevuse kohta tingimusjuurdepääsusüsteemide osutajana.
- c) tarbijatele mõeldud seadmete tootjatele litsentse andes tagavad tingimusjuurdepääsutoodete ja -süsteemide tööstusomandi õiguse valdajad, et litsentse antakse õiglaselt, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel. Võttes arvesse tehnilisi ja kaubanduslikke tegureid, ei kehtesta õiguste valdajad litsentside andmisel tingimusi, mis keelaksid, takistaksid või piiraksid järgmiste omaduste ühendamist ühes tootes:
 - ühtne kasutajaliides, mille abil oleks võimalik saada ühendus mitme muu juurdepääsusüsteemiga, või
 - mõnele muule juurdepääsusüsteemile iseloomulikud vahendid, tingimusel et litsentsiomanik järgib asjaomaseid ja mõistlikke tingimusi ning tagab omalt poolt tingimusjuurdepääsusüsteemi operaatorite toimingute turvalisuse.

**II osa. Muud vahendid, mille kohta võib kehtestada tingimusi artikli 5
lõike 1 punkti b alusel**

- a) Juurdepääs rakendusliidestele (*Application Program Interface* — API);
- b) juurdepääs elektroonilistele programmijuhistele (*Electronic Programme Guide* — EPG).

▼ **B**

II LISA

▼ **M1**

OLULISE TURUJÕUGA TEAVITATUD OPERAATORI AVALDATAVAS STANDARDPAKKUMISES, MIS KÄSITLEB JUURDEPÄASU HULGIMÜÜGIVÕRGU INFRASTRUKTUURILE, SEALHULGAS MÄÄRATLETUD PIIRKONNAS ÜHISJUURDEPÄASU VÕI TÄIELIKULT ERALDATUD JUURDEPÄASU KLIENDILIINILE, SISALDUVATE KÜSIMUSTE MIINIMUMLOETELU

▼ **B**

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

▼ **M1**

a) *kliendi alamliin* — kliendiliini osa, mis ühendab sidevõrgu lõpp-punkti, mis asub abonendi ruumides, kontsentratsioonipunkti või määratud vahepealse juurdepääsupunktiga üldkasutatavas paikses elektroonilises sidevõrgus;

▼ **B**

b) *eraldatud juurdepääs kliendiliinile* — täielikult eraldatud juurdepääs kliendiliinile ja ühisjuurdepääs kliendiliinile; see ei too kaasa muutust kliendiliini omandilises kuuluvuses;

▼ **M1**

c) *täielikult eraldatud juurdepääs kliendiliinile* — kasutusõiguse saanule tagatud juurdepääs olulise turujõuga operaatori kliendiliinile või kliendi alamliinile, millega võimaldatakse kasutada võrgu kogu infrastruktuuri;

d) *ühisjuurdepääs kliendiliinile* — kasutusõiguse saanule tagatud juurdepääs olulise turujõuga operaatori kliendiliinile või kliendi alamliinile, millega võimaldatakse kasutada võrgu infrastruktuuri teatud osa, näiteks osa sagedusest või samalaadset osa.

▼ **B**

A. Tingimused eraldatud juurdepääsuks kliendiliinile

▼ **M1**

1. Võrguelemendid, millele juurdepääsu pakutakse, hõlmavad eelkõige järgmisi elemente koos asjakohaste seotud vahenditega:
 - a) eraldatud juurdepääs kliendiliinile (täielikult eraldatud ja ühisjuurdepääs);
 - b) eraldatud juurdepääs kliendiliini alamliinile (täielikult eraldatud ja ühisjuurdepääs), sealhulgas vajaduse korral juurdepääs võrguelementidele, mis ei ole aktiivsed tagasiühenduse võrkude väljaarendamisel;
 - c) vajaduse korral kaablikanaliseerimine, mis võimaldab võtta kasutusele juurdepääsuvõrke.
2. Teave füüsilise juurdepääsu asukohtade, sealhulgas kaablikapid ja jaotlad, paiknemise kohta ning kliendiliinide, alamliinide, ja tagasiühenduse seadmete kättesaadavuse kohta juurdepääsuvõrgu eri osades ning vajaduse korral teave kaablikanaliseerimise asukoha ja kaablikanaliseerimise kättesaadavuse kohta.
3. Kliendiliinidele ja alamliinidele juurdepääsu ja nende kasutamise tehnilised tingimused, sealhulgas juhtmete keerdpaari ja/või kiudoptiliste kaablite ja/või samaväärsete kaablite, kaablijaoturite ja seonduvate seadmete tehnilised omadused ning vajaduse korral kaablikanaliseerimisele juurdepääsu tehnilised tingimused.

▼ **B**

4. Tellimise ja teenuste osutamise kord, kasutuspiirangud.

B. Ühispaiknemisteenused

▼ **M1**

1. Teave olulise turujõuga operaatori asjakohaste olemasolevate asukohtade või seadmete asukohtade ja nende kavandatava ajakohastamise kohta ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Avaliku julgeoleku huvides võib käesoleva teabe kättesaadavust piirata ainult huvitatud isikutega.

▼B

2. Ühispaiknemisvõimalused punktis 1 osutatud asukohtades (sealhulgas füüsiline ühispaiknemine ning vajaduse korral kaugühispaiknemine ja virtuaalne ühispaiknemine).
3. Seadmete omadused: võimalikud piirangud ühispaiknevatele seadmetele.
4. Turvalisus: teavitatud operaatorite poolt nende asukohtades turvalisuse tagamiseks võetud meetmed.
5. Konkureerivate operaatorite personali juurdepääsutingimused.
6. Ohutusnormid.
7. Eeskirjad, mis käsitlevad ruumi jaotamist piiratud ühispaiknemisruumi puhul.
8. Tingimused, mille kohaselt kasutusõiguse saanud võivad kontrollida füüsiliseks ühispaiknemiseks kasutatavaid asukohti või neid asukohti, kus ühispaiknemisest on võimsuse puudumise tõttu keeldutud.

C. Teabesüsteemid

Teavitatud operaatori tugisüsteemidele ning eeltellimise, teenuste osutamise, tellimise, tehnilise hoolduse ja remondi taotluste ning arvelduse teabesüsteemidele või andmebaasidele juurdepääsu tingimused.

D. Tarnetingimused

1. Teenuste ja vahendite tarne taotlustele vastamise tähtaeg; teenusetaseme kokkulepped, rikete kõrvaldamise aeg, normaalsele teenusetasemele tagasipöördumise kord ning teenuse kvaliteedi parameetrid.
2. Lepingu tüüptingimused, sealhulgas vajaduse korral tähtaegade eiramise hüvitamine.
3. Iga eespool nimetatud teguri, ülesande ja vahendi hind või hinnakujundusvalem.